

Ceacht a Ceathair: Rang 5-6

Nótaí don Mhúinteoir

Sleamhnán 1:

Nótaí don Mhúinteoir (níl aon nótaí ann)

Sleamhnán 2:

Nótaí don Mhúinteoir (níl aon nótaí ann)

Sleamhnán 3:

Nótaí don Mhúinteoir (níl aon nótaí ann)

Sleamhnán 4: Spriocanna foghlama (2 bheochan i ndiaidh a chéile ag * Clíceáil)

Nótaí don Mhúinteoir: Spriocanna foghlama (2 bheochan i ndiaidh a chéile ag * Clíceáil)

Nóta maidir le híogaireacht: Mar mhúinteoir, tá aithne mhaith agat ar do chuid daltaí. Tá lánchead agat athruithe a dhéanamh ar an gceacht lena chur in oiriúint do riachtanais na leanáí sa rang agat.

Féach na Treoirlínte maidir le Dea-chleachtas. Tá eolas ann ar an dea-chleachtas maidir le ceachtanna ar an mbochtaineacht agus ar chúrsaí forbartha a theagasc, agus tá sé ar fáil i roinn na múinteoirí ar an láithreán gréasáin: www.ourworldirishaidawards.ie

Iarr ar dhaltaí an dá sprioc foghlama le haghaidh Cheacht a Trí a léamh amach.

* **Clíceáil** chun na spriocanna foghlama a bheochan, ceann i ndiaidh a chéile.

Seiceáil go dtuigeann an rang na focail chasta, agus mínigh iad faoi mar is gá.

*Tá Ceacht a Ceathair ar an gceacht deiridh de chlár Dhuaiseanna Chúnamh Éireann: An Domhan Seo Againne. Baineann sé leis an gcaoi ar féidir linn úsáid a bhaint as an méid a d'fhoghlaimíomar faoin téama 'Comhionannas do Chách', na Spriocanna Domhanda agus obair Chúnamh Éireann chun teacht suas le smaointe le haghaidh ár saothar le cur isteach ar na Duaiseanna. Má dhéanaimid é sin, seans go bhfoilseofar saothar linn in eagrán de **Gníomhaithe Spriocanna Domhanda**, an iris ar líne.*

Sleamhnán 5: Dúshlán dhá nóiméad (gan bheochan)

Cliceáil ar an íomhá ar an sleamhnán chun an físeán ‘Is féidir dul chun cinn a dhéanamh – liosta an domhain de rudaí atá le déanamh’ a sheinm (2.05 nóiméad).

Ar chuala aon duine trácht ar Danai Gurira? (Freagra = Danai Gurira an t-ainm atá ar an mbean atá ag caint san fhíseán seo, agus is aisteoir agus drámadóir Meiriceánach-Siombábach í.)

Is file agus gníomhaí óg ó Mheiriceá í Amanda Gorman. Bhí sliocht ó Amanda Gorman san fhíseán. An cuimhin le haon duine an sliocht sin? (Freagra = ‘Bíonn solas ann i gcónaí, ach caithfidimid a bheith cróga go leor lena fheiceáil. Caithfidimid a bheith cróga go leor le bheith mar an solas sin.’)

Céard iad na príomhtheachtaireachtaí san fhíseán seo? (Freagra = tá dóchas ann, rinneadh dul chun cinn, agus má dhéanann gach duine ar fud na cruinne beart, is féidir linn domhan níos fearr agus níos cothroime a dhéanamh)

Ag brath ar an rang, d’fhéadfá an físeán a chasadh faoi dhó.

Ná déan dearmad: Cúnamh Éireann a thugtar ar chlár na hÉireann le haghaidh forbairt thar lear agus bíonn Cúnamh Éireann ag obair ar mhaithe leis an gcomhionannas do chách trí dul chun cinn a dhéanamh ar na Spriocanna Domhanda, in éineacht leis an bpobal idirnáisiúnta agus le rialtais eile, le heagraíochtaí neamhrialtasacha agus le carthanais, i dtíortha ar fud an domhain.

Sleamhnán 6: Dúshlán dhá nóiméad (gan bheochan)

Iarr ar na daltaí smaoineamh ar a rannpháirtíocht in iris Dhuaiséanna Chúnamh Éireann: An Domhan Seo Againne do dhaltai agus/nó sna pleananna ceachta (ar fáil ar www.ourworldirishaidawards.ie).

Ag brath ar an rang, d’fhéadfá na nithe seo a mheabhrú do dhaltai:

- *Bhí Ceacht a hAon dírithe ar théama Dhuaiséanna Chúnamh Éireann: An Domhan Seo Againne, 2023, ‘Comhionannas do Chách’ agus ar na Spriocanna Domhanda um Fhorbairt Inbhuanaithe*
- *Bhain Ceacht a Dó agus Ceacht a Trí leis an obair a dhéanann Cúnamh Éireann chun na Spriocanna Domhanda a bhaint amach, agus bhí siad dírithe go háirithe ar dhaoine a bhí thíos leis an mbochtaineacht agus leis an neamhionannas sa Mhaláiv.*

NB: Is féidir leat an sleamhnán a chur in eagar agus ceann amháin nó níos mó de na dúshláin a bhaint amach mura ndearna an rang na 3 cheacht go léir. Is féidir an treoir a chur in oiriúint má bhíonn níos mó ná dhá nóiméad ag teastáil ó na daltaí.

Léigh na dúshláin ar an sleamhnán amach os ard don rang.

Tabhair nóiméad amháin do na daltaí leis an dúshlán ar mhaith leo a dhéanamh a roghnú.

Roinn an rang ina mbeirteanna.

Beidh dhá nóiméad ag gach duine a dhúshlán féin a dhéanamh. Má éiríonn leat do dhúshlán a chríochnú sula mbíonn an t-am istigh, is féidir leat tabhairt faoin dara dúshlán.

Socraigh cé a thosóidh, agus ba cheart tosú ar an bpointe nuair a chuirtear an clog ar siúl.

Cuir clog ar siúl agus déan an rud céanna don dara duine i ngach grúpa.

Déan plé ar an ngníomhaíocht, agus úsáid na ceisteanna seo a leanas chun na daltaí a spreagadh:

- Cén chaoi ar éirigh leat?
- Céard é an dúshlán ab éasca? Cén fáth?
- Céard é an dúshlán ba dheacra? Cén fáth?

Sleamhnán 7: Smaointe a ghiniúint (gan bheochan)

Mar is eol daoibh, beimid páirteach i nDhaiseanna Chúnamh Éireann: An Domhan Seo Againne. Chun é sin a dhéanamh, ní mór dúinn teacht suas le smaoineamh le saothar a chruthú a bhaineann le ceann de na rudaí seo:

1. an obair a bhíonn ar siúl ag Cúnamh Éireann in aon tír amháin nó níos mó timpeall na cruinne
2. ceann amháin nó níos mó de na Spriocanna Domhanda um Fhorbairt Inbhuanaithe
3. Comhionannas do Chách (téama Dhuhaiseanna Chúnamh Éireann: An Domhan Seo Againne, 2023)
4. meascán de na rudaí sin (mar shampla, is féidir linn díriú isteach ar thacaíocht Chúnamh Éireann le Concern Worldwide agus leis na daoine atá thíos leis an mbochtaineacht agus leis an neamhionannas sa Mhaláiv agus, ag an am céanna, nasc soiléir a dhéanamh inár saothar idir an tacaíocht sin agus na Spriocanna Domhanda ábhartha).

*Má chuirimid saothar isteach, seans go bhfoilseofar saothar linn in eagrán de **Gníomhaithe Spriocanna Domhanda**, na hirisí ar líne. B'fhéidir go bhfaighimis cuireadh freisin chuig an Ócáid Náisiúnta i mí an Mheithimh agus b'fhéidir go mbronnfaí duais orainn.*

Ag brath ar an rang, d'fhéadfá cóipeanna de theimpléad an mheabhairmhapa ar Shleamhnán 8 a scaipeadh, nó d'fhéadfá iarraidh ar dhaltaí a meabhairmhapa féin a tharraingt ar pháipéir. Is féidir leat iarraidh ar na daltaí an meabhairmhapa a dhéanamh ina n-aonar, ina mbeirteanna nó i ngrúpaí beaga.

Déanaimis meabhairmhapa chun cabhrú linn teacht suas le freagraí ar dhá cheist thábhachtacha:

(1) *Céard leis a mbainfidh ár gcuid saothar don iris **Gníomhaithe Spriocanna Domhanda**? Is é sin, céard air a ndíreoimid?*

Ag brath ar an rang, b'fhéidir gur mhaith leat na 4 rogha a bhfuil achoimre orthu thuas a chur i láthair arís.

(2) *Cén chuma a bheidh ar ár gcuid saothar? Is é sin, cén fhormáid a bheidh ar ár gcuid saothar?*

*Cén saghas faisnéise agus gníomhaíochtaí a bhíonn le fáil de ghnáth in irisí a chruthaítear do leanaí ar comhaois libh? Ná déanaimis dearmad – ar líne a bhíonn **Gníomhaithe Spriocanna Domhanda** ar fáil. Mar sin, is irisí idirghníomhacha iad agus is féidir físeán nó fuaimeanna a chur iontu, rud a fhágann go bhfuil rogha leathan againn ó thaobh formáide de.*

Tabhair cúpla nóiméad do na daltaí a gcuid smaointe a ghiniúint.

Ag brath ar an rang, d'fhéadfá gur mhaith leat roinnt aiseolais a bhailiú ag an bpointe seo.

Sleamhnán 8: Ábhar a ghiniúint: Bileog oibre do dhaltaí (gan bheochan)

Sleamhnán 9: Smaointe a ghiniúint (1 bheochan amháin ag * Clíceáil)

Tá an iris do dhaltaí de chuid Dhuaiséanna Chúnamh Éireann: An Domhan Seo Againne, le fáil anseo: <https://www.ourworldirishaidawards.ie/pupils-magazine/>

Féachaimis ar an iris do dhaltaí de chuid Dhuaiséanna Chúnamh Éireann: An Domhan Seo Againne, 2023, chun breise smaointe a fháil maidir le hábhar agus formáid. Foilsítear an iris seo do dhaltaí bunscoile gach bliain chun tacú leis an bhfoghlaim faoi na Spriocanna Domhanda agus faoin obair a bhíonn ar siúl ag Cúnamh Éireann.

Agus muid ag féachaint ar an iris, breac síos sa mheabhairmhapa aon smaoineamh a ritheann leat. Is féidir cruthanna agus línte nó saigheada idir rudaí a chur sa mheabhairmhapa más gá.

Sleamhnán 10: Smoainte a ghiniúint (gan bheochan)

Fógraítear na hiontrálacha is fearr ar Dhuaiseanna Chúnamh Éireann: An Domhan Seo Againne ag an gcraobh náisiúnta gach bliain. Foilsítear a saothar freisin i mBliainiris Gníomhaithe Spriocanna Domhanda a chuirtear ar fáil ar líne agus mar iatán i nuachtán náisiúnta, agus feiceann daoine ar fud na tíre na saothair sin. B'fhéidir go gcabhródh sé linn cinneadh a dhéanamh ar an ábhar ar a ndíreimid agus ar fhormaid ár saothair dá bhféachfaimis ar shamplaí den obair a rinne na daltaí a bhain duais amach in 2022.

Oscail Bliainiris Gníomhaithe Spriocanna Domhanda, 2022, ach cliceáil ar an íomhá ar an sleamhnán nó dul chuig an nasc seo: <https://online.fliphtml5.com/esdf/fwpe/>.

Sleamhnán 11: Smoainte a ghiniúint (gan bheochan)

Céard a rith libh maidir le hábhar an tsaothair (céard air a ndíreoidh sibh sa saothar)?

Cuir freagraí na ndaltaí sa cholún ar thaobh na láimhe clé. Is gá an gnáth-amharc seachas an mód 'cur i láthair' a úsáid chun téacs a chur sa tábla.

Céard a rith libh maidir le formáidí féideartha don saothar?

Cuir freagraí na ndaltaí sa cholún ar thaobh na láimhe deise.

Ag brath ar an rang, b'fhéidir go mbeadh sé úsáideach cuid de na formáidí seo a thabhairt mar leideanna:

Crosfhocail nó cuardach focal	Tráth na gceist	Grianghraif	Agallaimh
Péintéireacht nó líníocht	Gearrscéalta	Dráma nó taibhléiriú de shaghas eile	Póstaeir
Amhrán nó rap	Dán	Grafaic faisnéise	Torthaí suirbhé
Fógráin	Cluichí boird	Beochaintí	Bileoga fíricí maidir le tíortha

---

Sleamhnán 12: Smaointe a ghiniúint (gan bheochan)

Ba cheart duit cinneadh cibé acu ar mhaith leat:

- ligean do dhaltaí aonair topaic agus formáid a saothair féin le haghaidh **Gníomhaithe Spriocanna Domhanda** a roghnú
- vóta a eagrú chun an topaic agus an fhormaid a roghnú

Is féidir le daltaí aonair, daltaí ina mbeirteanna nó ina ngrúpa beaga, nó grúpa ranga i rang 3 go rang 6 saothar a chur isteach.

Más maith le do rang iris iomlán a chruthú, tá teimpléad le haghaidh iris spráúil idirghníomhach le fáil anseo: <https://www.ourworldirishaidawards.ie/interactive-magazine-template-2/>

Is féidir saothar a chur isteach go dtí an 24 Márta 2023 – mar sin tá neart ama againn tús a chur leis an obair!

Rud iontach eile faoi na Duaiseanna ná gur féidir linn roinnt saothair éagsúla a chur isteach!

Bronnfar deimhniú rannpháirtíochta ar gach duine a chuireann saothar isteach.

*Foilseofar cuid de na hiontrálaithe in **Gníomhaithe Spriocanna Domhanda**, na hirisí ar líne, ar www.ourworldirishaidawards.ie. Foilsítear na saothair is fearr ar fad i mBliainiris Gníomhaithe Spriocanna Domhanda, agus beidh na scoileanna sin ag teacht chuig an gcraobh náisiúnta i mí an Mheithimh 2023.*

Féach www.ourworldirishaidawards.ie chun tuilleadh faisnéise a fháil mar aon le sonraí faoi iontrálacha a chur isteach ar Dhruiseanna Chúnamh Éireann: An Domhan Seo Againne

---

Sleamhnán 13: Machnamh ar an bhfoghlaim (3 bheochan ag * Clíceáil – 2 bheochan i ndiaidh a chéile ar an dara clíceáil)

Glacaimis cúpla nóiméad chun smaoineamh ar an méid a d'fhoghlaimíomar sa cheacht seo.

Samhlaigh go bhfuil tú ag imirt cispheile.

Faoi mar a léirítear ar an scáileán na rudaí go léir a bhí le foghlaim sa cheacht seo, ba cheart duit na rudaí seo a mhímeáil:

- *An ciseán buaiteach a fháil sa chluiche – má tá tú sásta gur fhoghlaim tú rud éigin*

* **Cliceáil** chun beochan a sheinm den liathróid ag dul isteach sa chiseán lena bhfuil i gceist agat a léiriú

- *An liathróid a dhruibleáil – má tá beagán tacaíocht bhreise uaim féin nó ó dhuine eile sa rang ag teastáil uait le bheith ábalta a rá gur fhoghlaim tú rud éigin*

* **Cliceáil** chun beochan a sheinm i ngach ceann de na spriocanna foghlama don cheacht seo, agus léigh amach os ard iad nuair a thaispeántar iad.

Féach cé na daltaí a bhfuil tacaíocht bhreise ag teastáil uathu.

Tá sár-obair déanta agaibh, agus is Gníomhaithe Spriocanna Domhanda den chéad scoth sibh go léir.
